

Ο Σταύρος Παπαγιάννης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

Πότε μιλάμε για αισθητική ταυτότητα και πότε για μανιέρα; Είναι οι άνδρες οι κύριοι «παραγωγοί» αισθητικής ακόμα και σήμερα; Μια κουβέντα για την αισθητική με τον Σταύρο Παπαγιάννη του Stage Design Office δύσκολα απομαγνητοφωνείται.

Από τον Νίκο Κοτόπουλο, Φωτογραφίες: Παναγιώτα Καραστεργίου

ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

Η αισθητική είναι πάντα συνυφασμένη με μια πθική, είναι ένα πλαίσιο ζωής. Η αισθητική είναι αυτή που καθορίζει το πώς συμπεριφέρεσαι, πώς κινείσαι, πώς ντύνεσαι κλπ., είναι ένας τρόπος να ζεις τη ζωή. Άλλωστε η ουσιαστική αισθητική γεννιέται από τη ζωή. Προσωπικά, δεν σκέφτομαι ποτέ την αισθητική ως κάτι νεκρό, ως ένα απλό φόντο. Συνήθως καταλαβαίνουμε πότε είναι φόντο και σε αυτές τις περιπτώσεις δεν μιλάμε για αισθητική, αλλά για ένα στυλ που είναι «φορετό», κάτι που μπορεί και να μη σου πηγαίνει, αλλά σου είπαν ότι πρέπει να το έχεις επειδή είναι ακριβό, ωραίο, οτιδήποτε...

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η Ευρώπη είναι πληθωρική, όχι μιμητιστική. Το μιμητισμό στην αυθεντική μορφή του τον βλέπεις στην Ιαπωνία όπου οι άνθρωποι χτίζουν τα σπίτια τους και ζουν με την αρχιτεκτονική του σπιτιού, όχι με τη διακόσμηση. Η αρχιτεκτονική είναι που καθορίζει τον τρόπο ζωής τους, ενώ η διακόσμηση έχει εντελώς συμπληρωματικό ρόλο. Στην περίπτωση της Ευρώπης δεν μπορώ να μιλήσω για μιμητισμό, αλλά για μια «ευγενική λιτότητα». Αναφέρομαι στο παράδειγμα του Vincent van Duysen που έχει μια απλότητα, μια ποιότητα στα υλικά του. Βγάζει στο χώρο αυτή την ευγένεια των Φλαμανδών ζωγράφων. Οι Σκανδιναβοί, από την άλλη, έχουν μια στεγνότητα που ούτε αυτή μπορείς να πεις μιμητισμό, δεν εκφράζουν συναίσθημα. Συναίσθημα υπάρχει στη νότια Ευρώπη, στην Ιταλία, την Ισπανία... Πιο πάνω στεγνώνει το πράγμα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΘΟΡΜΗΤΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΗ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

Λατρεύω την αισθητική που σχεδιάζεται, μελετάται, αλλά στο τέλος δεν φαίνεται ότι είναι σχεδιασμένη. Φαίνεται πηγαία. Μια γυναίκα που το καταφέρνει αυτό είναι η Andrée Putman. Είναι απρόβλεπτη επειδή πάντα θα έχει κάποια στοιχεία δικά της, αλλά και κάποια άλλα που δεν τα περιμένεις. Γι' αυτό όταν βλέπω δικούς της χώρους καταλαβαίνω ότι είναι Putman αλλά ταυτόχρονα είναι και ο άνθρωπος που ζει εκεί. Δεν είναι Philippe Starck, που αν αγοράσεις ένα αντικείμενό του έχεις τον ίδιο στο χώρο σου, τη δική του φιλοσοφία. Ο Starck δεν προσαρμόζεται.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΓΙΔΕΣ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

Ο δημιουργός χρειάζεται παιδεία, εμπειρία και πολλή αγάπη γι' αυτό που κάνει. Να νιώθει ότι κάπου πρέπει να φτάσει και δεν φτάνει – και να συνεχίζει. Ξέρεις, το να νιώσεις ότι έχεις φτάσει είναι τεράστια παγίδα, επειδή οδηγεί στη μανιέρα. Μια επανάληψη που γίνεται χωρίς κόπο και χωρίς σκέψη, που γίνεται με ευκολία και δικαιολογείται –εξίσου εύκολα– ως «ταυτότητα». Αυτό όμως πλέον είναι καθαρά επιφανειακό, δεν είναι ουσιαστικό.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΩΣ «ΑΝΔΡΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ»

Κατ' αρχάς όλοι οι άνθρωποι ασχολούνται με την αισθητική. Αφορά τους πάντες. Δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην του αρέσει κάτι, να μην τοποθετείται δηλαδή αισθητικά – είναι στη φύση μας. Η γυναίκα που βάζει στο μπαλκόνι της γλάστρες και λουλούδια το κάνει επειδή έτσι ικανοποιεί μια αισθητική ανάγκη της. Ειδικότερα τώρα για την αισθητική ως «ανδρική υπόθεση» μπορώ να πω ότι είναι ανδρική υπόθεση ανά τους αιώνες. Οι μεγαλύτεροι καλλιτέχνες και αρχιτέκτονες ήταν άνδρες. Όχι μόνο λόγω της καταπίεσης των γυναικών, αλλά επειδή είναι ανάγκη του άνδρα να εκφραστεί. Ο άνδρας δεν έχει το αίσθημα της μητρότητας που έχουν οι γυναίκες, το οποίο κάποιες φορές είναι τόσο δυνατό που σβήνει άλλα πράγματα. Ο άνδρας είναι λίγο παγόνι... κάτι πρέπει να κάνει για να θαμπώσει το γυναικείο φύλο. Εξάλλου, και σήμερα ακόμα που δεν τίθεται θέμα καταπίεσης των γυναικών –τουλάχιστον στο δυτικό κόσμο–, που είναι απελευθερωμένα όλα, η μόδα, το design, η τέχνη, η μαγειρική, όλα, βλέπεις ότι και πάλι κυριαρχεί το αρσενικό.

Ο Σταύρος Παπαγιάννης συμμετέχει στην κριτική επιτροπή του διαγωνισμού «Design for a Changing World» που διοργανώνουν από κοινού το Casaviva και το www.delood.com.

